

LEKCJA 5

ANIOŁOWIE – ARMIE CIEMNOŚCI I ARMIE ŚWIATŁOŚCI

Obudził mnie hałas strzelaniny – oddziały wrogich sobie armii toczyły walkę w pobliżu mojego domu. Moja żona i rodzina zeszli do schronu w obawie przed bombowcami, które przelatwały nad nami. Widziałem, jak żołnierze odbierali żywność ludności cywilnej. Nienawidzę wojny!

Co powinien zrobić mądry władca, gdy zaatakuje go nieprzyjaciel? Jeśli prawdziwie zależy mu na ludziach i na ich życiu, musi stawić opór nieprzyjacielowi. Wie bowiem, co by się stało, gdyby nieprzyjaciel zwyciężył!

W pewnym sensie tak samo wygląda sytuacja w sferze duchowej. Diaboliczne duchowe siły Szatana starają się zniszczyć naszą obronę i zgładzić nas duchowo. Jesteśmy bezpieczni tak długo, jak długo ufamy Bogu. Jego przeważające siły duchowe oferują nam pomoc w stawianiu oporu naszemu nieprzyjacielowi – diabłu. Konflikt duchowy jest zatem sytuacją, w jakiej znajdują się aniołowie.

W części I. uczyliśmy się o Bogu i Jego suwerennym władaniu we wszechświecie. Teraz zwracamy się do podmiotów Jego boskiego władania, aniołów i ludzi oraz zajmujemy się problemem grzechu. W najbliższych trzech lekcjach poznamy nie tylko przyczynę grzechu, ale także jego konsekwencje dla wszystkich Bożych poddanych.

Kiedy będziemy w czasie tej lekcji uczyć się na temat Króla i anielskich sił, którymi dysponuje, modlę się, byś lepiej Go docenił poznawszy, że On prowadzi zastęp odkupionych do ostatecznego zwycięstwa!

Plan lekcji

Natura aniołów

Cechy moralne aniołów

Liczba aniołów

Organizacja i działanie aniołów

Cele lekcji

Po skończeniu lekcji powinieneś umieć:

- Na podstawie Pisma Świętego opisać naturę, przymioty, liczbę, organizację, działanie i cechy moralne aniołów.
- Wyjaśnić pochodzenie i naturę Szatana oraz jego złych aniołów.
- Podać biblijne dowody na to, że wszechmoc Boża gwarantuje wierzącemu ostateczne zwycięstwo nad siłami zła.
- Bardziej docenić pomoc i usługiwanie aniołów

Czynności lekcyjne

1. Przeczytaj Ef 6, 10–18, 2P 2, 1–22 i List Judy. Będzie to podstawa niniejszej lekcji.
2. Zapoznaj się z lekcją zgodnie z procedurą podaną w lekcji 1. W treści lekcji znajdziesz wiele odnośników do Biblii, które są pomocne w zrozumieniu lekcji. Przeczytaj je i odpowiedz na pytania nauczające. Potem udziel odpowiedzi na pytania kontrolne.

Słowa kluczowe

bunt	przeznaczenie
diaboliczny	rozumny
ingerencja	sfera
naśludzki	uosabiać
przedstawiciele	utwierdzony
przeciwnik	uwielbiony
próba	

Treść lekcji

NATURA ANIOŁÓW

Autor Listu do Hebrajczyków podaje następującą radę: *„Gościnności nie zapominajcie; przez nią bowiem niektórzy, nie wiedząc o tym, aniołów gościli”* (Hbr 13,2).

W tym odnośniku do aniołów widzimy nieco z ich natury, są oni bowiem niezwykli. Ponieważ są niezwykli, otacza ich aura tajemniczości. Fakt ten przedstawiany jest zarówno w Starym jak i w Nowym Testamencie.

Nie możemy, czytając Pismo Święte, nie stwierdzić, że potwierdza ono istnienie aniołów. Czego możemy się z Biblii dowiedzieć o aniołach? Jakie jest ich pochodzenie? Czym się charakteryzują? Odpowiedzi na te pytania pomogą nam lepiej zrozumieć cel działania aniołów i ich znaczenie w naszym życiu. Zbadajmy niektóre fakty przedstawione w Biblii, dotyczące pochodzenia (początków) i cech aniołów.

Ich pochodzenie

Cel 1. *Dokończ (wybierz zdania mówiące o pochodzeniu i cechach aniołów).*

Kim są aniołowie? Aniołowie to określona klasa albo grupa istot stworzonych, które są Bożymi posłańcami albo sługami. Inteligencja i siła przewyższają człowieka. Niektórzy aniołowie służą realizacji Bożego planu przez swoją świętość i dobrowolne wykonywanie Bożej woli. Inni aniołowie, którzy zbuntowali się przeciw Bogu, zostali w rezultacie tego na wieki od Niego odłączeni. Ich wieczne odłączenie od Boga jeszcze bardziej podkreśla szczególną łaskę Bożą okazaną grzesznemu człowiekowi, który otrzymał zbawienie przez Jezusa Chrystusa.

Termin *aniołowie* w oryginalnych językach biblijnych znaczy dosłownie *posłańcy*. Czasem słowo *posłańcy* określa ludzi (kapłana – Mt 2,7) albo używane jest w sposób metaforyczny na określenie czynników nieosobowych (wiatr – Ps 104,4). Ponieważ słowo to może oznaczać różne rzeczy, za każdym razem musimy zbadać kontekst, aby określić właściwe znaczenie. Jednak ogólnie rzecz biorąc, gdy Biblia mówi o aniołach, odnosi się do pewnych duchowych i nadprzyrodzonych istot, które ukazane są jako szczególnie posłańcy Boga.

Kiedy pojawili się aniołowie? Psalmista powiada, że razem z słońcem, księżycem i gwiazdami – Bóg stworzył aniołów i zastępy niebieskie (Ps 148,2–5). Jan pełniej przedstawia twórcze dzieło Chrystusa: *“Wszystko przez nie powstało, a bez niego nic nie powstało, co powstało”* (J 1,3). Ponieważ Pismo Święte wyraźnie przypisuje istnienie wszystkiego Bogu, wiemy, że aniołowie są istotami stworzonymi. Potwierdzają to poniższe fragmenty Biblii.

1. *Dokończ zdania.*

a W Kol 1,16 czytamy, że nasz Pan, Jezus Chrystus stworzył

..... (Łącznie z aniołami.)

b W ITm 6,13–16 czytamy, że tylko Bóg

wszystko. (Łącznie z aniołami.)

Nie wiemy dokładnie, kiedy aniołowie zostali stworzeni, ponieważ Biblia tego nam nie ujawnia. Wiemy, że było to przed wydarzeniami opisanymi w 1 Moj 3, gdyż w tym momencie Szatan, który jest aniołem, pojawia się na scenie wydarzeń związanych z ludźmi. Jak wszystkie rozumne (myślące) istoty stworzone, tak i aniołowie mają nieśmiertelność, to znaczy, nigdy nie przestaną istnieć (Łk 20,36).

2. *Z tego, co mówi Biblia na temat pochodzenia aniołów możemy wyciągnąć wniosek, że są oni:*

a) nieśmiertelnymi istotami, które zawsze istniały.

- b) niesmiertelnymi istotami, które nigdy nie przestana istnieć.
- c) śmiertelnymi istotami podobnymi do człowieka, które przewyższają go siłą i mądrością.
- d) klasą istot podobnych do bóstwa.

Ich cechy

Omawiając pochodzenie aniołów zwróciliśmy uwagę na fakt, że zostali oni *stworzeni*. Kiedy badamy Pismo Święte, znajdujemy jeszcze inne cechy charakterystyczne aniołów.

Aniołowie są *istotami duchowymi*. W 1Ibr 1,14 czytamy: "Czy nie są oni wszyscy służebnymi duchami, posłanymi do pełnienia służby gołowi tych, którzy mają dostąpić zbawienia?" O człowieku nie można powiedzieć, że jest *duchem*, jego natura jest podwójna: materialna (ciało) i niematerialna (dusza). Ponieważ aniołowie są *duchami*, nie posiadają ciał fizycznych. Wynika to z Hf 6,12: "Gdzie bóg tworzy nie z krwią i z ciałem, lecz i z czystymi duchami w okręgach niebieskich". Werset ten mówi o złych aniołach, które wykonują działo Szatana.

W Pismie Świętym często znajdujemy przykłady objawiania się aniołów w ludzkiej postaci (Sdz 6,11-24; J 20,12), jednak te *mezycyko* pojawienia się nie oznaczają, że materialne ciało stanowi konieczną cechę ich istnienia. *Obierają* one raczej ciała, aby komunikować się z istotami ludzkimi. Skoro aniołowie nie posiadają ciał, nie doświadczają wzrostu, starzenia, śmierci.

Aniołowie są *istotami osobowymi*. Posiadają podstawowe aspekty osobowości: intelekt, uczucia i wolę. Pewne przykłady *intelektualnych* zdolności aniołów uznawanych przez ludzi w Starym Testamencie znajdujemy w 2Sm 14,20. W Lk 4,34 czytamy, że zakres poznania nawet złych aniołów jest większy od *poznania* człowieka. W Obj 12,12 znajdujemy wskazówkę, że zli aniołowie mają zdolność wyrażania *uczuc* (wściekłości i złości). Jezus mówi o bardzo pozytywnym wyrażaniu uczuc przez świętych aniołów (radość) w Lk 15,10. Paweł pisze o zdolności diabła do chwytania ludzi w sidła i zmuszania do wykonywania jego *woli* (2Tm 2,26). Są to jedynie niektóre przykłady wielu biblijnych odnośników do osobowej natury aniołów.

Aniołowie nie posiadają *pleci*. Nie są klasyfikowani według płci, chociaż niektórzy noszą męskie imiona (Gabriel i Michał). Biblia powiada, że aniołowie ani się nie żenią, ani nie wychodzą za mąż (Mt 22,30). Ponieważ aniołowie się nie rozmnażają, określamy ich mianem klasy a nie *razu*. Może zauważyłeś, że Pismo Święte w Starym Testamencie mówi o aniołach jako o *synach* *ludzkich*, natomiast nie wspomina nigdy o *synach aniołskich* (patrz Hf 1,6; 2,1; 38,7).

Jak na to już zwróciliśmy uwagę, aniołowie posiadają nadludzką inteligencję. Świadczenie Jezusa nasuwa wniosek, że ich wiedza jest rozległa: *“A o tym dniu i godzinie nikt nie wie, ani aniołowie w niebie, ani Syn, tylko sam Ojciec”* (Mt 24,36). Jednak ich wiedza, mimo że nadludzka, jest ograniczona. Piotr pisząc o przyszłej chwale stwierdza: *“A są to rzeczy, w które samy aniołowie wejrzeć pragną”* (1P 1,12).

Dokładne badanie cech aniołów prowadzi do wniosku, że najbardziej wyeksponowaną cechą jest ich *moc*. Piotr zauważa, że aniołowie są silniejsi od ludzi (2P 2,11). Psalmista pisze, że aniołowie są *“potężni siłą, wykonujący słowa jego [Boga]”* (Ps 103,20). Paweł pisze o nich jako o aniołach potęgi (2Tes 1,7; BT).

W przypadku złych aniołów, nad którymi będziemy się zastanawiać później, znówu podkreślana jest ich *moc*: “władca świata” (J 12,31), “mocarz” (Lk 1,21), “moc ciemności” (Lk 22,53), “władca świata ciemności” (Ef 6,12), “potęga nieprzyjacielska” (Lk 10,18). Szatan kusząc Jezusa pokazał mu wszystkie królestwa świata i powiedział: *“Dam ci całą władzę i chwałę ich, ponieważ zostałeś mi przekazany i dączę ją, komu chcę”* (Lk 4,6).

Mimo że mądrość i moc złych aniołów są nadludzkie, są jednak *ograniczone*. Pod koniec wieków wystarczy jeden anioł do związania Szatana i wrzucenia go do otchłani (Obj 20,2–3). Ale zanim nastąpi chwila uwiecznienia, Szatan i jego aniołowie stoczą walkę z archaniołem Michałem i jego aniołami. Szatan przegra wojnę w okęgach niebieskich i zostanie wyrzucony (Obj 12,7–9). Według Daniela 10 – dobrzy i zli aniołowie walczą ze sobą w sprawach ludzi i narodów. Ani archanioł Michał (Judy 9), ani Szatan (Jb 1–2) nie posiadają nieograniczonej mocy.

Innym dowodem na ograniczenie aniołów jest fakt, że *nie są wszechobecne*. Szatan odpowiadając na pytanie Boga dotyczące jego zajęć, rzekł: *“Wędrowałem po ziemi i przemierzałem ją wzdłuż i w szerz”* (Jb 1,7; 1P 5,8). Aniołowie Pana donoszą: *“Obeszliśmy ziemię”* (Za 1,11). To przemierzanie się z miejsca na miejsce wymaga czasu i niekiedy powoduje opóźnienia (Dn 10,5,12–14). Te ograniczenia tłumaczą, dlaczego duchowe walki, w które angażuje się Bóg lud, trwają często przez dłuższy czas.

I na koniec, musimy zrozumieć, że *aniołowie nie są uwielbionymi ludźmi*. W niebiańskim Jeruzalem Biblia odróżnia *“wieliczone rzeczy aniołów”* od *“duchów ludzi sprawiedliwych, którzy osiągnęli doskonałość”* (Hbr 12,22–23). To rozróżnienie widoczne jest też w Hbr 2,16: *“Bo przecież, ujmując się On, nie za aniołami, lecz ujmując się za potomstwem Abrahama”*.

Właściwie człowiek jest na krótko „miewole mniejszy od istot niebieskich” (Pw 8,5–6; BT), ale w przyszłości człowiek będzie od nich wyższy (Hbr 2,7). Paweł powiada: „Czy nie wiecie, że umolów sędzię będziemy?” (1 Kor 6,3). Przy dokonywaniu sądu ci, którzy są niżsi albo mniej ważni, nie osądzają tych, którzy są od nich wyżsi.

3 Określ, w jakich trzech dziedzinach aniołowie są ograniczeni.

4 Połącz cechy aniołów (po prawej) z odpowiednim opisem (po lewej).

... a Nie rozmnażają się i nie wznoszą w liczbę.	1. Stworzeni
... b Mogą znajdować się tylko w jednym miejscu w jednym czasie.	2. Są istotami duchowymi
... c Są zdolni wykonywać wolę i cele swojego przywódcy.	3. Osobowi
... d Wiedzą o sprawach ludzi.	4. Nie posiadają płci
... e Nie mają ciała.	5. Inteligentni
... f Zaczęli istnieć w określonym momencie czasu.	6. Mocni
... g Są wyraźnie odróżniani w Piśmie Świętym od istot ludzkich.	7. Nie wszechobecni
... h Posiadają intelekt, uczucia i wolę.	8. Nie są uwielbionymi ludźmi

CHARAKTER MORALNY ANIOŁÓW

Aniołowie zostali stworzeni jako święci

Cel 2. Wybierz prawdziwe zdania określające moralny charakter aniołów. Zrób to w oparciu o Biblię.

Na poprzednich stronach mówiliśmy o świętych aniołach i o złych aniołach. W naszym studium w tej części wykazemy, że wszyscy aniołowie zostali stworzeni jako święci, ale niektórzy odpadli od świętości, a ich upadek miał daleko idące konsekwencje dla wszechświata.

Biblia mówi bardzo niewiele o pierwotnym stanie aniołów. Czytamy jednak, że pod koniec swojego aktu stworzenia „spojrzał Bóg na wszystko, co stworzył, a było to bardzo dobre” (1 Moj 1,31). Obejmuje to także doskonałość i świętość aniołów podczas ich stworzenia. A jednak Pismo Święte pisze o ich tragicznym upadku. Zastanówmy się nad zdolnością aniołów do czynienia dobra i zła, a także ich zdolności rozpoznania i podporządkowania się normom właściwego postępowania.

5 Przeczytaj podane fragmenty Pisma Świętego i dokończ zdania:

a. J 8,44. Jednym z grzechów, który spowodował upadek Szatana było

b. 2P 2,4. Bóg nie oszczędził aniołów, gdy ci

c. Judy 6. Niektórzy aniołowie nie trzymali się

A zamiast tego

d. 1Tm 3,6. Jednym z głównych powodów upadku diabła był grzech

Aniołowie dokonali wyboru

Jak stwierdziliśmy, aniołowie zostali stworzeni jako doskonali. Na początku ich uczucia, miłość były skierowane do Stwórcy i pragnęli wykonywać Jego wolę. Choć Biblia nie podaje nam szczegółów, wierzymy, że na tym etapie aniołowie *mogli grzeszyć lub nie*. Widocznie zdawali sobie sprawę ze swojej pozycji i relacji ze Stwórcą. Musieli także wiedzieć, że ich posłuszeństwo albo nieposłuszeństwo zadecyduje o ich przyszłym losie.

Choć aniołowie mogli wybrać posłuszeństwo Bogu lub grzech, nie byli *zmuszeni* wykonywać wolę Bożą i zatrzymać swoją pozycję. Ich wybór był całkowicie dobrowolny. Niestety nie znamy szczegółów wydarzeń, które wiązały się z tragedią upadku części aniołów. Jednak Paweł w natchnieniu Bożym wskazuje, że upadek diabła spowodowany był pychą (1Tm 3,6).

Niektóre fragmenty Pisma Świętego, które odnoszą się głównie do ziemskich królów, zdają się także wskazywać na Szatana. Na przykład w Ez 28,12-19 mowa jest o upadku króla Tyru, który był nadmiernie dumny ze swojej piękności. Pycha uniemożliwiła mu właściwe postępowanie i właściwe rozsądzenie.

Także król Babilonu, według Iz 14,12-15, został skazany na zatracenie z powodu nadmiernej pychy i ambicji. Bez względu jednak na to, czy przykłady te symbolizują upadek Szatana czy nie, wiemy na pewno, że część zastępów anielskich aktem woli postanowiła nie zachowywać dłużej swojej godności sług Bożych i opuścić swoje mieszkanie (Judy 6; BT).

Wydaje się, że to samo nastawienie, które spowodowało grzech diabła, udzieliło się większej liczbie aniołów. Odnosnik do tego wydarzenia może znajdować się w Obj 12,4, gdzie czytamy, że jedna trzecia aniołów przyłączyła się do Szatana w oświeceniu przeciw Bogu. Wiemy na pewno, że Szatan jest mistrzem w duchowym zwodzeniu (J 8,44). Szatan i inni aniołowie, którzy się zbuntowali, wybrali raczej

siebie i swój interes, zamiast Boga i Jego sprawy. Rezultatem była katastrofa, nastąpił sąd: *“Bóg bowiem nie oszczędził aniółów, którzy zgrzeszyli”* (2P 2,4).

Zbawienie, zaplanowane dla zaspokojenia duchowych potrzeb człowieka, nie jest dostępne dla upadłych aniółów. Zli aniółowie żyją nadal w królestwie *“Złego”* (Mt 6,13; 13,9; 1J 5,18–19). Ich ciągłe istnienie, o którym będziemy mówić w następnej części, służy dla nas stałe ostrzeżenie przed odzuceniem Boga albo pogardzeniem darem łaski, jaki nam oferuje Bóg.

Część aniółów zgrzeszyła, została osądzona i stała się *“aniółami diabła”* (Mt 25,41). Inni nie zgrzeszyli, pozostali przy Ojcu jako *święci aniółowie* (Mk 8,38). Pismo Święte nie wskazuje na żaden inny bunt i sąd nad aniółami. Wygląda na to, że aniółowie są stali w swojej decyzji, to znaczy ci, którzy postanowili wykonywać wolę Ojca, są odtąd na zawsze święci, a ci, którzy wybrali swój własny interes, są odtąd na zawsze zli.

Święci aniółowie to ci, którzy postanowili zachować swoją więź z Bogiem, trwać przed Ojcem w niebie (Mt 18,10) i wykonywać Jego wolę (Mt 6,10). Uważani są za aniółów światłości (Szatan próbuje przybierać ich postać – 2Kor 11,14).

6 Określ, czy poniższe zdania są wyraźnie przedstawione w Biblii, *implikowane* przez kontekst albo język symboliczny, czy też w ogóle *nie mają potwierdzenia* w Biblii.

... a	Diabeł upadł z powodu swojej zarozumiałości i pychy.	1. Wyrazne stwierdzenie
... b	Aniółowie zostali stworzeni jako doskonali.	2. Implikacja
... c	Jedna trzecia aniółów postanowiła pójść za Szatanem.	3. Nie znajduje potwierdzenia w Biblii
... d	Wszyscy upadli aniółowie będą mieli szansę upamiętania.	
... e	Wszyscy aniółowie dokonali dobrowolnego wyboru między posłuszeństwem a grzechem.	
... f	Bóg ogłosił natychmiastowy sąd nad aniółami, którzy zgrzeszyli.	
... g	Wszyscy aniółowie są utwierdzeni w swojej decyzji, czy to grzechu, czy to posłuszeństwa Bogu.	
... h	Szatan uważany jest za aniola światłości.	
... i	Jak święci aniółowie wykonują wolę Bożą, tak zli aniółowie wykonują wolę Szatana.	
... j	Szatan był zły od momentu stworzenia.	

LICZBA ANIOŁÓW

Cel 3. *Wybierz zdanie, które najlepiej podsumowuje biblijną naukę dotyczącą liczby aniołów.*

Zanim przyjrzymy się bliżej organizacji i czynnościom świętych i złych aniołów, odnajdźmy w Biblii, ilu jest aniołów. Choć Biblia nie podaje dokładnie liczby aniołów, wiemy, że jest ich bardzo wielu. Poniższe fragmenty Biblii świadczą o wielkiej ilości aniołów:

1. Kiedy Elizeusz i jego sługa zostali otoczeni przez potężną armię aramejską w Dotanie, Bóg posłał jeszcze większy zastęp aniołów, by strzegli Jego sług (2Krl 6;14-17):

2. Według słów psalmisty: *“Wozy Boże niezliczone, mnóstwo tysięcy”* (Ps 68,18).

3. W widzeniu proroczym Daniel oglądał Sędziwego (Boga) zasiadającego na tronie. Daniel tak to opisuje: *“Tysiąc tysięcy służyło mi, a dziesięć tysięcy razy dziesięć tysięcy stało przed nim”* (Dn 7,10).

4. Autor Listu do Hebrajczyków przypomina czytelnikom o wielkim przywileju przychodzenia do żywego Boga, w którego obecności stoją *“niezliczone rzesze aniołów”* (Hbr 12,22).

5. I wreszcie Bóg dał Janowi, umiłowanemu uczniowi, majestatyczną wizję niebiańskiego dworu. Jan pisze: *“A gdy spojrzałem, usłyszałem głos wielu aniołów wokół tronu (-) a liczba ich wyniosła krocie tysięcy i tysiące tysięcy”* (Obj 5,11).

Na podstawie tych dowodów widzimy, że liczba zastępów anielskich lub świętych aniołów jest olbrzymia. Dodatkowo wiemy, że istnieją także legiony Szatana, a ich liczba jest również wielka (Obj 12,7-12).

7 Czego Biblia naucza na temat liczby aniołów?

- a) O wiele więcej aniołów upadło niż pozostało lojalnymi Bogu.
- b) Istnieją niezliczone rzesze aniołów, dobrych i złych.
- c) Wielu aniołów służy Bogu, niewielu złych służy szatanowi.
- d) Rzesza aniołów ciągle maleje.

ORGANIZACJA I DZIAŁALNOŚĆ ANIOŁÓW

Dowody na ich zorganizowanie

Cel 4. *Wybierz zdania, które przedstawiają dowody na zorganizowaną działalność świętych aniołów.*

Mamy wiele biblijnych dowodów na istnienie skutecznej organizacji wśród sił duchowych, które zajmują się wykonywaniem określonych zadań. Oto niektóre z nich.

1. [Krl 22,19. Prorok Micheasz ujawnia istnienie organizacji wśród aniołów: *“Widziałem Pana siedzącego na swoim tronie, a cały zastęp niebieski stał przy nim, po jego prawicy i po lewicy”*. Bóg zasiada na tronie, a zastępy anielskie otaczają Go.

2. Mt 26,53. Jezus wypowiedział takie słowa do Piotra: *“Czy myślisz, że mógłbym prosić Ojca mego, a On wystawiłby mi teraz więcej niż dwadzieścia legionów aniołów?”* Sugeruje to istnienie organizacji podobnej do rzymskiej armii. Sugeruje to również, że aniołowie zawsze są w pogotowiu, gotowi wykonywać polecenia niebiańskiego Ojca.

3. Lk 2,8-14. Do anielskiego posłańca, który ukazał się pasterzom i przyniósł im wieść o narodzeniu Jezusa, przyłączyło się *“mnóstwo wojsk anielskich”*. Wspólnie anioł i specjalny chor anielski wzniesli hymn chwwały Bogu. Anioł i chor anielski musieli wykonać wolę Ojca i powierzone im zadanie.

4. Obj 19,16-17. Także wizja Jana (triumfującej armii aniołów przy powrotnym przyjściu Pana) ujawnia precyzję, porządek, organizację, autorytet i cel: *“I szły za nim wojska niebieskie na białych koniach, przyobleczone w czyste, białe histon”*.

Zwróćcieś na pewno uwagę na to, że cytowane fragmenty dotyczą organizacji świętych aniołów. W dalszej części lekcji dowiedziemy się, że także zli aniołowie są zorganizowani. Co więcej, zorganizowani są po to, by stawiać opór Bogu.

Zorganizowana działalność świętych aniołów

Ponieważ rozpatrujemy dwie odrębne grupy aniołów, świętych i złych, przyjrzymy się najpierw działaniu świętych aniołów. Kiedy poznamy, jaką wykonują pracę, lepiej zrozumiemy organizację, która pomaga im wykonywać zadania.

Aniołowie oddają cześć Bogu. Wśród obrazów aniołów przedstawionych w Piśmie Świętym, znajdujemy grupę aniołów stojących w Bożej obecności, oddającą Mu cześć (Ps 103, 20; 148,2; Iz 6,1-7). Wznoszą oni głos w potężnych

hymnach chwały, ponieważ On jest godzien chwały swojego stworzenia, aniołowie uwielbiają Boga za to kim jest, za to, co dał i za środki, jakie przedsięwziął, aby zapewnić odkupienie. (Por. Dtbj 5,9-12 z 5,13-14).

Święci aniołowie radują się potężnymi dziełami twórczymi Boga w przyrodzie (Jb 38,7) i pięknym cudem, jakiego dokonuje przemieniając grzeszników i wprowadzając ich do swojej rodziny (Lk 15,10). Niebo ukazywane jest jako wspólna świątynia, w której aniołowie występują jako *święte zgromadzenie*. Tam uwielbiają i chwalią Boga, trwając w Jego obecności (Mt 18,10).

Aniołowie są służebnym duchami. Aniołowie nie tylko uwielbiają Boga i radują się Jego istotą oraz dziełami, ale także wypełniają Jego wolę (Ps 103,20). Jako duchy służebne, aniołowie posyłani są, by służyć tym, którzy odziedziczą zbawienie (Hbr 1,14). Zwróćmy uwagę na to, jak wykonywali tę anielską posługę w Starym i Nowym Testamencie:

1. Paweł będąc więźniem w bardzo niebezpiecznej sytuacji *doznał pomocy* od anioła (Dz 27,23-24).
2. Filip został *posłany* w swojej służbie przez anioła (Dz 8,26).
3. Korneliusz w swoich poszukiwaniach Boga znalazł *pomoc* anioła (Dz 10,3-7).
4. Piotr został w cudowny sposób *wolony* przez anioła (Dz 12,7-10).
5. Jezus przynajmniej dwa razy był *posłany* przez aniołów (Mt 4,11; Lk 22,43).
6. Elizeusz został *wolony* przed potęgą armii syryjskiej przez zastęp świętych aniołów (2Krl 6,8-23).
7. Dawid po ucieczce od Abimelecha (1Sm 21,10-22,1) uznał, że był *strzeżony i wolony* przez aniołów (patrz Ps 34,8).

Aniołowie wykonują wyrok sądowny. Wykonując Bożą wolę aniołowie sprawują także sąd, karząc Bożych nieprzyjaciół. Jeden z takich przykładów znajdujemy w 2Krl 19,35: "Stało się tej samej nocy, że wyszedł anioł Pański i pozabawił życie w obozie asyryjskim sto osiemdziesiąt pięć tysięcy". Także w Dz 12,23 czytamy: "W tej samej chwili poraził go anioł Pański za to, że nie oddał chwały Bogu, potem skończony przez rhabektwo, wyzionął ducha".

Wiele innych fragmentów Pisma Świętego wskazuje na działalność aniołów jako wykonawców Bożej opatrności, wykonawców Jego sądu w przeszłości i w przyszłości oraz jako specjalne siły towarzyszące Panu przy Jego powtórny przychodzie.

8 W jakie z podanych niżej czynności angażują się święci aniołowie?

- Uwielbiają i oddają cześć Bogu oraz wykonują Jego wolę.
- Służą odkupionym na ziemi jako duchy służebne.
- Przekonują ludzi o grzechu i prowadzą ich do upamiętania.
- Ochraniają, uwalniają, kierują, zachęcają i posilają lud Boży.
- Działają jako wykonawcy Bożego sądu karząc Jego nieprzyjaciół.

Aniołowie zdają się mieć wpływ na sprawy narodów. Dn 10,13 i 20 objawia, że nad narodami panują złe księstwa i że sprzeciwiają się im święci aniołowie. Na podstawie tych wzmianek oraz Dn 10,21–11,1 wyciągamy wniosek, że aniołom powierzono sprawy narodów. Porównując Danięła z Efl 21; 6,12 i Kol 1,16; 2,15 widzimy, że w kręgach niebieskich ciągle trwa walka. Walka ta jest inicjowana przez siły zła, które starają się opanować myśli i serca ludzi, a w efekcie ich wzięcia dusze.

Czasem wygląda na to, że konflikt jest tak zazarty, iż angażuje się w niego *archanioł*. *Michał*, który nazwany jest archaniołem, jest *przewodcą* świętych aniołów (Judy 9). Mówi się o nim także jako o księciu narodu izraelskiego, a jego zadanie zdaje się polegać na zabezpieczeniu i zapewnieniu powodzenia narodowi (Dn 10,13,21, 21,1). Podniesie on swój głos w uwielbieniu, gdy rozpoczyna się ostatnie wydarzenie przyjscia Pańskiego (1 Tes 4,16).

W Piśmie Świętym wspomniane są tylko dwa imiona aniołów: archanioł *Michał* i *Gabriel*, który ukazany jest jako specjalny posłaniec (Dn 8,16; 9,21; Lk 1,19-26). Bogu służy także wiele nie wymienionych z imienia posłańców.

Biblia podaje też pewne wzmianki na temat innych klas aniołów:

- Cheruby* (1 Moj 3,24; 2 Krl 19-15; Ez 10,1-22; 28,14-16). Cheruby są strażnikami tronu Bożego. Strzegły także wstępu do ogrodu Eden.
- Serafy* (Iz 6,2,6). Serafy zdają się być liderami uwielbiania Boga. Ich główną troską jest świętość i czystość odkupionych, aby byli zdolni do właściwego uwielbienia i służby.
- Stróżowie* (Dn 4,14). Są wyznaczeni do nadzorowania specjalnych działań. Wiernie wykonują swoje obowiązki i w tym kontekście widzimy ich przynoszących Bożą wieść ludziom.
- Postaci* (Obj 4,6-9; 6,1-7; 15,7). Te anielskie istoty zdają się różnić od serafów, cherubów i zwykłych aniołów. Uwielbiają Boga, wykonują Jego sądy i znajdują się wokół tronu.

Wszyscy święci aniołowie służą Bogu. Zawsze gotowi są wykonywać Jego wolę względem Bożego ludu.

9 Połącz każdą nazwę lub klasyfikację (po prawej) z jej opisem (po lewej)

... a	Szczególni posłańcy, których zadaniem jest nadzorowanie specjalnych zadań	1. Michał
... b	Specjalny anielski posłaniec.	2. Gabriel
... c	Aniołowie strzegący Bożego tronu.	3. Święci aniołowie
... d	Znajdują się przy tronie i wykonują niektóre Boże sądy.	4. Cheruby
... e	Ogólna klasa tych, którzy oglądają Boże oblicze, uwielbiają Boga i stoją gotowi na Jego rozkazy.	5. Serafy
... f	Anielskie istoty przejęte szczególnie świętością przed Bożym obliczem i właściwym uwielbieniem.	6. Stróżowie
... g	Księżę narodu izraelskiego.	7. Postaci

Zakres działania aniołów

Zanim zakończymy temat działania świętych aniołów, powinniśmy wymienić kilka wniosków, które następują z studiowania Biblii, a dotyczą *zakresu* albo *zasięgu* ich działania.

Po pierwsze, święci aniołowie wypełniają Boże opatrnościowo zarządzenia w sprawach ludzi i Kościoła. W Hbr 1,7 czytamy: *"Aniołów swych czyni On wiatrami, a służę swoje płomieniami ognia"* (patrz także Ps 104,4). Innymi słowy Bóg używa aniołów jako swoich posłańców nie w zwyczajnych działaniach, lecz w chwili szczególnego przejawu mocy związanego z Bożym prawem (5Moj 33,2; Dz 7, 53; Ga 3, 19 i Hbr 2,2). *Ingerencja* albo zaangażowanie aniołów w zwyczajny bieg spraw ludzkich zdaje się być czymś rzadkim i wyjątkowym. Aniołowie nie ingerują na podstawie własnej decyzji, ale tylko na rozkaz Boży. Nigdy nie stają pomiędzy Bogiem a Jego ludem.

Po drugie, moc aniołów, która zależy od Boga i od Niego pochodzi, zdaje się być używana zgodnie z prawami świata duchowego i naturalnego. W przeciwieństwie do Boga, aniołowie nie mogą tworzyć i działać bez czyjegos autorytetu (Boga), badać motywy ludzkie albo zmieniać prawa natury. Nie mogą bezpośrednio wpływać na umysł człowieka, jest to bowiem domena działania Ducha Świętego. Oznacza to, że aniołowie działają w pewnych ramach.

Po trzecie, Pismo Święte wskazuje, że ukazanie się aniołów zwykle poprzedza i towarzyszy ważnym punktom zwrotnym objawienia Bożego planu. Na przykład

widzimy aktywność aniołów w następujących wydarzeniach:

- przy stworzeniu (Jb 38,7)
- przy nadaniu Zakonu (Ga 3,19)
- przed i w chwili narodzenia Chrystusa (Łk 1,11,26; 2,13)
- podczas kuszenia Jezusa na pustyni i w Getsemani (Mt 4,11; Łk 22,43)
- podczas zmartwychwstania (Mt 28,2)
- podczas wniebowstąpienia (Dz 1,10-11)
- podczas wydarzeń związanych z powtornym przyjściem Chrystusa (patrz: wiele odnośników do działań aniołów w księdze Objawienia i Mt 25,31)

10 Zakreśl literę przed właściwym określeniem działania świętych aniołów

- a Pośredniczą między Bogiem a Jego ludem.
- b Wykonują zarządzenia Bożej opatrności.
- c Okazali szczególną moc w chwili nadania Zakonu.
- d Byli obecni przy stworzeniu.
- e Są narzędziami w wywieraniu wpływu na umysł ludzki.
- f Odpowiedzialni są za bezpośrednie kuszenie ludzi.
- g Zaangażowani są szczególnie w ważne punkty zwrotne w Bożym planie zbawienia.
- h Unieważniają prawa świata duchowego i naturalnego.

Zorganizowana działalność złych aniołów

Cel 5. *Wybierz zdania, które określają działalność i przeznaczenie złych aniołów i ich przywódcy.*

Biblia objawia, że Bóg ma swój tron i sługi, tak samo objawia, że w królestwie ciemności diabeł ma swoją organizację. Jak ktoś słusznie zauważył, Szatan "malpuje", kopiuje Boga. Szatan posiada tron (Obj 2,13). W Piśmie Świętym określany jest jako "książę tego świata" (J 14,30; 16,11) i "władca, który rządzi w powietrzu" (Ef 2,2). Jest głową organizacji zła. Biblia naucza, że ma on swoich aniołów (Mt 25,41), którzy sprzeciwiają się Bogu (Obj 12,7-9).

Dalsze dowody na istnienie zorganizowanego zła znajdujemy w listach Pawła. W Kol 1,16 Paweł pisze o "tronach, panowaniach, nadziemskich władzach i zwierzchnościach". W Ef 6,12 wspomina o "nadziemskich władzach, zwierzchnościach, władcach tego świata ciemności i złych duchach w okręgach niebieskich". Są to te

same "władze i zwierzchności", które Chrystus zwyciężył na krzyżu (Kol 2,15). W każdym z tych fragmentów znajdujemy dowody na zorganizowanie sił zła według rangi opartej o zasięg władzy. Zorganizowane zło znajduje się w stanie buntu przeciw Panu Jezusowi Chrystusowi, a różne elementy sił Szatana sprzeciwiają się Bogu i jego ludowi. Wiele dowiadujemy się o złych aniołach przyglądając się ich przywódcy.

Ich przywódca

Zli aniołowie sprzeciwiają się Bogu i starają się przeszkodzić w wykonywaniu Jego woli. Widzimy to na podstawie imion nadawanych ich przywódcy:

1. *Szatan* oznacza *przeciwnika*. Jest on głównie Bożym przeciwnikiem. Jest także przeciwnikiem człowieka (Za 3,1; Mt 13,39; 1P 5,8).

2. *Diabeł* oznacza *potwarcę* (tego, kto wysuwa fałszywe oskarżenia). Oskarża Boga przed człowiekiem (1Moj 3,1-4) i człowieka przed Bogiem (Jb 1,9.16; Obj 12,10).

3. Ponieważ *kusi* człowieka do grzechu, nazywany jest *kusicielem*. Jego metoda polega na podsuwaniu logicznego uzasadnienia grzechu, jak również złudnych korzyści grzechu (Mt 4,5; 1Tes 3,5).

Ponieważ Szatan jest ograniczony i nie posiada wszelkiej mocy, nie jest wszechwiedzący ani wszechobecny, korzysta z różnych sposobów, aby się sprzeciwić Bogu. Oczywiście nie może bezpośrednio zaatakować Boga, dlatego atakuje człowieka, koronę Bożego stworzenia, na różne sposoby:

- kłanie (J 8,44; 2Kor 11,3)
- kusi (Mt 4,1)
- kradnie (Mt 13,19)
- dręczy (2Kor 12,7)
- przeszkadza (1 Tes 2,18)
- przesiewa (oddziela) (Lk 22,31)
- personifikuje się (przybiera czyjąś postać), aby zwodzić (2Kor 11,14)
- oskarża (Obj 12,10)
- nęka chorobą (Lk 13,16)
- bierze w posiadanie (J 13,27)
- zabija i pochłania (J 8,44; 1P 5,8)

Szatan, jak widzimy, sprawuje władzę nad wieloma innymi złymi aniołami, które przyłączyły się do niego prawdopodobnie w chwili, gdy zbuntował się przeciw Bogu. Wygląda na to, że pozwolono mu zachować władzę, jaką otrzymał w chwili

stworzenia. Żli aniołowie, którzy postanowili pójść za nim, zamiast zachować swoją pozycję władzy i wyznaczone przez Boga mieszkanie (Judy 6) oraz pozostać posłusznymi swemu Stwórcy, są utwierdzeni w swoim buncie. Całkowicie oddali się swemu przywódcy, który ich oszukał, a teraz dobrowolnie usługują mu, aby osiągnął swój niegodziwy cel.

II Połącz określenie (po prawej) z opisem (po lewej).

a	Obiekt ataków diabła, jego sposób wywierania zemsty na Bogu.	1. Szatan
b	Jeden ze współpracowników diabła w bitwie skierowanej przeciw Bogu.	2. Diabeł
c	Przeciwnik, ktoś kto występuje przeciwko.	3. Kusiiciel
d	Nazwa nadawana komuś, kto nakłania innych do grzechu.	4. Człowiek
e	Potwara.	5. Zły anioł

Ich działanie

Żli aniołowie występują przeciw Bogu, Jego ludowi i Jego planom jako walcząca część szatańskiego królestwa ciemności (Mt 25,41; Ef 6,12; Obj 12,7-12). Istnieją próby rozróżnienia złych aniołów od demonów, nie znajdujemy jednak dowodów na to, że nie jest to ta sama kategoria istot.

Aniołowie starają się oddzielić Boży lud od Boga (Rz 8,38). Stawiają opór świętym aniołom (Dn 10,12-11,1), dręczą ludzi fizycznymi i umysłowymi chorobami (Mt 9,33; 12,22; Mk 5,1-16; Łk 9,37-42), rozpowszechniają fałszywą naukę (2Tes 2,1-12; 1Tym 4,1), a także zamieszkują ludzi, a nawet zwierzęta (Mt 4,24; Mk 5,8-14; Łk 8,2; Dz 8,7; 16,16).

Czasami Bóg wykorzystuje złe anioły, wbrew im samym, do wykonania Jego celu ukarania bezbożnych (Ps 78,49; 1Krl 22,23) oraz napomnienia i dyscypliny dobrych (Jb 1 i 2; 1Kor 5,5).

Ich los

Żli aniołowie stanowią przykład tego, co stanie się z ludźmi niemoralnymi. Następujące fragmenty Biblii opisują ich los:

– Demony, które opętały dwóch mężczyzn krzyczały do Jezusa: „Przyszedłeś tu przed czasem dręczyć nas?” (Mt 8,29)

- Jezus mówi o "ogniu wiecznym, zgotowanym diabłu i jego aniołom" (Mt 25,41).
- Paweł pisze: "A wtedy objawi się ów niegodziwiec, którego Pan Jezus zabije tchnieniem ust swoich i zniweczy blaskiem przyjścia swego" (2Tes 2,8).
- Jakub pisze: "Demony [...] wierzą i drżą" (Jk 2,19).
- Jan pisze: "Zstąpił do was diabeł palający wielkim gniewem, bo wie, iż czasu ma niewiele" (Obj 12,12).
- I wreszcie Jan pisze: "I będą dręczeni dnem i nocą na wieki wieków" (Obj 20,10).

12. Przeczytaj podane niżej fragmenty Biblii i dokończ zdania.

- a 2P 2,4 Bóg bowiem nie oszczędził aniołów, którzy zgrzeszyli, lecz strąciwszy ich do umieścił ich w, aby byli zachowani na
- b Judy 6; BT I aniołów tych, którzy nie zachowali swojej godności, ale opuścili własne mieszkania, spętanych wiekuistymi więzami zatrzymał w na
- c Ps 78,49 Wykonując swój sąd, Bóg użył grupy
- d Mt 8,16; Mk 9,25–26. Ludzie bywają przez złe duchy.
- e Lk 13,10–16. Złe duchy mogą
- f Obj 12,7–12; Ef 6,12. Miejscem działania Szatana i złych aniołów jest zarówno jak i

Z naszego studium działania i losu złych aniołów możemy wyciągnąć ważne wnioski:

1. Nie możemy pozwolić sobie na nieznajomość metod diabła i pozwolić mu na zwodzenie nas (2Kor 2,11). Nie możemy mu pozwolić na znalezienie do nas przystępu (Ef 4,17). Powinniśmy natomiast być gotowi dać mu odpór korzystając z całej zbroi Bożej (Jk 4,7; Ef 6,10–18).

2. Nie powinniśmy lekceważyć diabła (Judy 8–9) ani nie doceniać stopnia, do jakiego jest on oddany niszczeniu życia duchowego ludzi wierzących. Z drugiej strony nie powinniśmy zapominać, że Jezus pokonał Szatana na krzyżu (Hbr 2,14) i że wiarą zwyciężymy na bazie tego zwycięstwa!

3. Moc Szatana i złych aniołów jest ograniczona w czasie i w zasięgu przez Boże przyzwolenie. Zli aniołowie i Szatan *nie* są wszechmocni, wszechwiedzący ani wszechobecni.

4. Nie powinniśmy przypisywać każdej choroby i naturalnych katastrof diabłu i jego aniołom, chyba że zostało to wyraźnie objawione. Ich moc czynienia zła jest rzeczywista, lecz ograniczona.

5. Chociaż zli aniołowie występują przeciwko Bogu, Bóg zmusza ich do wykonywania swojej woli. Mimo że Bóg wykorzystuje ich złe zamiary do wykonania swoich celów, w oznaczonym czasie wykona nad nimi swój wyrok i ukarze ich.

6. Moc złych duchów nad człowiekiem nie jest niezależna od woli człowieka. Złe duchy nie mogą okazywać swojej mocy bez uprzedniej zgody człowieka. Oznacza to, że wierzący może przeciwstawić się ich mocy przez modlitwę i wiarę w Boga! W Bożym Słowie znajdujemy taką pewną obietnicę: *"Wy z Boga jesteście dziećmi, i wy ich [złe duchy] przewyciężyliście, gdyż Ten, który jest w was, więkzy jest, aniżeli ten, który jest na świecie"* (1J 4,4).

13 Zakreśl literę poprzedzającą każde PRAWDZIWE zdanie.

- a W imionach nadawanych Szatanowi widzimy jego zamiary.
- b Ponieważ Szatan nie może zaatakować Boga bezpośrednio, atakuje człowieka, aby sprzeciwić się Bogu.
- c Diabeł został stworzony jako przywódca złych aniołów, które zbuntowały się przeciw Bogu.
- d Zli aniołowie zostali stworzeni złymi przez Boga.
- e Zli aniołowie nie są niczym ograniczeni i dlatego mogą występować przeciw każdemu o każdej porze.
- f Bóg może używać złych aniołów wbrew im samym, w celu ukarania bezbożnych i napomnienia dobrych ludzi.
- g Niektóre złe anioły pozostają w więzach aż do chwili sądu, inne mogą wykonywać wolę diabła.
- h Szatan i jego zli aniołowie są ograniczeni w czasie i zasięgu działania przez Boże przyzwolenie.
- i Wierzący jest w pełni wyposażony do tego, aby stawiać opór diabłu i jego siłom i powinien to robić, zgodnie z Pismem Świętym.
- j Diabeł nie może opanować wierzącego wbrew jego woli.

Pytania kontrolne

PRAWDA-FALSZ Umieść literę F przed zdaniami, które są nieprawdziwe oraz literę P przed zdaniami prawdziwymi.

- 1 Aniołowie są stworzonymi, duchowymi istotami.
- 2 Wszyscy aniołowie zostali stworzeni jako święci.
- 3 Aniołów można nazwać klasą albo rasą.
- 4 Zastępy anielskie wydają się być zorganizowane według wykonywanych zadań.
- 5 Aniołowie, którzy porzucili swoją pozycję i mieszkanie, zrobili to z własnego wyboru.
- 6 Aniołowie charakteryzują się osobowością, nadludzką inteligencją i mocą.
- 7 Większość aniołów jest wszechwiedząca, wszechobecna i wszechmocna.
- 8 W Biblii znajdujemy przesłanki, które świadczą o tym, że Szatan upadł z powodu swojej pychy.
- 9 W Biblii znajdujemy dowody na to, że istnieje archanioł, cheruby, serafy i wiele aniołów, które nie noszą konkretnego tytułu.
-10 Moc Szatana jest ograniczona w czasie i zasięgu przez przyzwolenie Boże.
-11 Biblia wskazuje na to, że przynajmniej połowa aniołów postanowiła pojsć za Szatanem i dlatego razem z nim upadła.
-12 Diabeł może nas kusić do upadku, ale nie może nas do niego zmusić.
-13 Ludzie mogą zostać opętani przez diabła wbrew swojej woli, nawet jeśli stawiają mu opór.
-14 Biblia objawia nam, że istnieją wielkie rzesze aniołów, które tworzą niezliczone zastępy.
-15 Termin *anioł* oznacza "posłańca" i określa podstawowe zadanie aniołów.

Odpowiedzi na pytania nauczające

- 7 b) Istnieją niezliczone rzesze aniołów, dobrych i złych.
- 1 a wszystkie rzeczy widzialne i niewidzialne.
b ożywia.
- 8 a), b), d) i e) to czynności aniołów.
- 2 b) nieśmiertelnymi istotami, które nigdy nie przestaną istnieć.
- 9 a 6. Stróżowie.
b 2. Gabriel.
c 4. Cheruby.
d 7. Postaci.
e 3. Święci aniołowie.
f 5. Serafy.
g 1. Michał.
- 3 Nie są wszechwiedzący, wszechmocni ani wszechobecni.
- 10 Punkty b), c) i g) przedstawiają działania aniołów.
- 4 a 4. Nie posiadają płci.
b 7. Nie są wszechobecni.
c 6. Mocni .
d 5. Inteligentni.
e 2. Są istotami duchowymi.
f 1. Stworzeni.
g 8. Nie są uwielbionymi ludźmi.
h 3. Osobowi.
- 11 a 4. Człowiek.
b 5. Zły anioł.
c 1. Szatan.
d 3. Kusiciel.
e 2. Diabeł.
- 5 a kłamstwo.
b zgrzeszyli.
c zakreślonego dla nich okręgu; opuścili własne mieszkanie.
d pychy.

- 12 a otchłani; mrocznych lochach; sąd.
b ciemnościach; sąd.
c aniołów zagłady.
d opętani.
e doprowadzić ludzi do kalectwa.
f ziemia; okręgi niebieskie.
- 6 a 2. Implikacja.
b 1. Wyraźne stwierdzenie.
c 2. Implikacja.
d 3. Nie znajduje potwierdzenia w Biblii.
e 2. Implikacja.
f 1. Wyraźne stwierdzenie.
g 1. Wyraźne stwierdzenie.
h 3. Nie znajduje potwierdzenia w Biblii.
i 1. Wyraźne stwierdzenie.
j 3. Nie znajduje potwierdzenia w Biblii.
- 13 Zdania c), d) i e) są nieprawdziwe. Pozostałe są prawdziwe.